

ЗАКОН за закрила и развитие на културата

Обн., ДВ, бр. 50 от 1.06.1999 г., изм., бр. 1 от 4.01.2000 г., попр., бр. 34 от 6.04.2001 г., изм., бр. 75 от 2.08.2002 г., в сила от 2.08.2002 г., бр. 55 от 25.06.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., бр. 28 от 1.04.2005 г., в сила от 1.04.2005 г., доп., бр. 74 от 13.09.2005 г., в сила от 14.10.2005 г., изм. и доп., бр. 93 от 22.11.2005 г., изм., бр. 99 от 9.12.2005 г., в сила от 10.01.2006 г., бр. 103 от 23.12.2005 г., бр. 21 от 10.03.2006 г., бр. 41 от 19.05.2006 г., изм. и доп., бр. 106 от 27.12.2006 г., изм., бр. 84 от 19.10.2007 г., бр. 19 от 13.03.2009 г., в сила от 10.04.2009 г., доп., бр. 42 от 5.06.2009 г., изм., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г., доп., бр. 13 от 16.02.2010 г., изм., бр. 50 от 2.07.2010 г., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г., бр. 25 от 25.03.2011 г., в сила от 25.03.2011 г., доп., бр. 54 от 15.07.2011 г., изм. и доп., бр. 77 от 9.10.2012 г., бр. 102 от 21.12.2012 г., в сила от 1.01.2013 г.

Библиотека закони - АПИС, т. 4, р. 3, № 350

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон определя основните принципи и приоритети на националната културна политика, културните организации и органите за закрила на културата, на нейната национална идентичност и начините за подпомагане и финансиране на културната дейност и творци.

Чл. 2. Основните принципи на националната културна политика са:

1. демократизъм на културната политика, свобода на художественото творчество и недопускане на цензура;
2. децентрализация в управлението и финансирането на културните дейности;
3. равнопоставеност на творците и на културните организации;
4. опазване и обогатяване на културно-историческото наследство, съхраняване на българския книжовен език, традиции и обичаи;
5. закрила на националната културна идентичност и културата на българските общности в чужбина;
6. насърчаване на културното многообразие при съхраняване единството на националната култура;
7. поощряване на културната индустрия и пазара на произведенията на изкуството и стимулиране на продуцентството в областта на културата;
8. откриване, подпомагане и обучение на млади таланти в областта на културата;

9. поощряване на дарителството, меценатството и спонсорството в областта на културата;

10. развитие и усъвършенстване на образованието в областта на изкуствата и културата.

Чл. 2а. (Нов - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) (1) (Предишен текст на чл. 2а - ДВ, бр. 54 от 2011 г.) Министерският съвет по предложение на министъра на културата приема Национална стратегия за развитието на културата за срок 10 години.

(2) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2011 г.) Националната стратегия по ал. 1 съдържа и стратегически цели за управление и опазване на културното наследство по смисъла на чл. 12, ал. 2 от Закона за културното наследство.

Глава втора КУЛТУРНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Чл. 3. (1) Културните организации осъществяват дейности по създаването, разпространяването и опазването на културните ценности.

(2) Културните организации по форма на собственост са държавни, общински, частни и със смесено участие.

Чл. 4. (1) Културни институти са държавни или общински културни организации, които се създават със специален закон или с акт на орган на изпълнителната или местната власт.

(2) Културните институти:

1. определят самостоятелно своите задачи и структура съобразно предмета на дейността си;

2. могат да извършват допълнителни дейности, включително и стопански, свързани с основните, като получените допълнителни средства остават в културния институт, който ги е реализирал;

3. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2000 г.);

4. могат да събират държавни такси за извършването на услуги и за издаване на документи и дубликати в размери, определени с тарифа на Министерския съвет, като 50 на сто от постъпленията остават в съответния културен институт, а останалата част се внася във фонд "Култура".

(3) При възстановено право на собственост върху недвижим имот, предоставен за ползване на държавен или общински културен институт, областният управител или общинският съвет предоставят по съответния ред друг равностоен имот - държавна или общинска собственост.

Чл. 5. (1) Държавните културни институти са юридически лица на бюджетна издръжка, които се създават, преобразуват и закриват от Министерския съвет по предложение на министъра на културата или със закон.

(2) Държавните културни институти се финансират от бюджета на Министерството на културата изцяло или частично, със средства от общинските бюджети, въз основа на сключени договори с Министерството на културата или с участието на други юридически или физически лица.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г., бр. 77 от 2012 г.) Правоотношенията на директорите на държавни културни институти възникват въз основа на конкурс съгласно Кодекса на труда за срок от 4 години, освен ако друго не е предвидено в специален закон.

(4) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) Конкурсът се провежда след представяне на концепция за развитието на културния институт по ред, определен в наредба, издадена от министъра на културата.

Чл. 6. (1) Държавните културни институти към ведомства, извън Министерството на културата, се създават, преобразуват и закриват от Министерския съвет по предложение на ръководителя на съответното ведомство, съгласувано с министъра на културата.

(2) Държавните културни институти по ал. 1 се финансират изцяло или частично от бюджета на съответното ведомство.

(3) Директорите на културните институти по ал. 1 се назначават от ръководителя на съответното ведомство след провеждане на конкурс.

Чл. 7. (1) Държавни културни институти с национално значение са тези културни институти, които изпълняват общонационални и представителни функции по създаване, трайно опазване и разпространение на културни и исторически ценности.

(2) Условието и редът за придобиване и отнемане статут на държавен културен институт с национално значение се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на културата.

(3) Държавните културни институти с национално значение се финансират изцяло и приоритетно от бюджета на Министерството на културата.

(4) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) Правоотношенията на директорите на държавни културни институти с национално значение възникват въз основа на конкурс съгласно Кодекса на труда за срок от 5 години.

(5) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) Конкурсът се провежда след представяне на концепция за развитието на културния институт по ред, определен в наредбата по чл. 5, ал. 4.

Чл. 8. (1) Общинските културни институти са юридически лица със самостоятелен бюджет, които се създават, преобразуват и закриват с решение на общинския съвет, съгласувано с министъра на културата.

(2) Общинските културни институти се финансират от общинския бюджет.

(3) При съставянето на общинските бюджети за съответната година размерът на субсидията за всеки от общинските културни институти не може да бъде по-нисък от този през предходната година, независимо от реализираните приходи от дейността им.

(4) Определянето на субсидията по ал. 3 става при размер на разходите не по-нисък от размера на определените в бюджета за тази цел през предходната година.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г., бр. 77 от 2012 г.) Правоотношенията на директорите на общинските културни

DISCLAIMER: As Member States provide national legislations, hyperlinks and explanatory notes (if any), UNESCO does not guarantee their accuracy, nor their up-dating on this web site, and is not liable for any incorrect information. COPYRIGHT: All rights reserved. This information may be used only for research, educational, legal and non-commercial purposes. ВЪЗНИКВАТ ВЪЗ ОСНОВА НА КОНКУРС СЪГЛАСНО КОДЕКСА НА ТРУДА ЗА СРОК ОТ 4 ГОДИНИ, ОСВЕН АКО ДРУГО НЕ Е ПРЕДВИДЕНО В СПЕЦИАЛЕН ЗАКОН. УСЛОВИЯТА НА КОНКУРСА СЕ СЪГЛАСУВАТ С МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА.

Чл. 9. (1) Регионалните културни институти са юридически лица със самостоятелен бюджет, които осъществяват културна дейност основно на територия, определена с акта на учредяването им.

(2) Регионалните културни институти се създават, преобразуват и закриват от Министерския съвет по предложение на министъра на културата, съгласувано с областния управител, след решение на общинския съвет, на чиято територия са седалищата им.

(3) Регионалните културни институти се финансират:

1. от общините, на чиято територия са седалищата им, като за тяхната издръжка се осигуряват целево допълнителни средства от републиканския бюджет;

2. от вноски, които правят в бюджетите им и общините, на чиято територия регионалните културни институти развиват дейност, като техният размер се определя ежегодно с решение на съответните общински съвети.

(4) Размерът на допълнителните средства от републиканския бюджет по ал. 3, т. 1 се определя ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България по предложение на министъра на културата.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г., бр. 77 от 2012 г.) Правоотношенията на директорите на регионални културни институти с кметовете на общините, на чиято територия са седалищата им, възникват въз основа на конкурс за срок от 4 години съгласно Кодекса на труда, освен ако друго не е предвидено в специален закон.

(6) (Отм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.).

Чл. 9а. (Нов - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) (1) Директорите на културните институти не могат да:

1. упражняват търговска дейност или да са управители, търговски пълномощници, търговски представители, прокуристи, търговски посредници, ликвидатори или синдици;

2. са членове на орган на управление или контрол на юридическо лице с нестопанска цел, търговско дружество или кооперация;

3. упражняват свободна професия, с изключение на научна или преподавателска дейност или упражняване на авторски и сродни права.

(2) Директорите на културните институти могат да участват като представители на държавата или общината в органите на управление или контрол на търговските дружества с държавно или общинско участие в капитала или на юридическите лица, създадени със закон, за което не получават възнаграждение.

(3) Директорите на културните институти могат да участват в органите на управление на юридически лица с нестопанска цел при сдружаване на културните институти, за което не получават възнаграждение.

Чл. 9б. (Нов - ДВ, бр. 106 от 2006 г., предишен чл. 9а, бр. 42 от 2009 г.) Държавен културен институт се преобразува в общински културен институт и общински културен институт се преобразува в държавен културен институт от Министерския съвет по предложение на министъра на културата и след решение на общинския съвет в съответната община, на чиято територия е седалището на културния

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 93 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) Дейност като частна културна организация могат да осъществяват:

1. лица, регистрирани по реда на Търговския закон, на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или на Закона за кооперациите;
2. чуждестранни лица, учредени в съответствие със законодателството на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава от Европейското икономическо пространство и Швейцария.

(2) (Нова - ДВ, бр. 93 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) За да осъществяват дейност на територията на Република България, лицата по ал. 1, т. 2 предварително представят в Министерството на културата превод на документа, издаден от компетентен орган в държавата на тяхното учредяване, удостоверяващ, че те имат право да осъществяват дейност в сферата на културата.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 93 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) Творческите съюзи са доброволни сдружения с нестопанска цел, които обединяват лица, извършващи сродна творческа дейност в областта на културата. Творческите съюзи могат да приемат тарифи за минималните размери на възнагражденията на своите членове, упражняващи свободна професия.

Чл. 11. (1) Културните организации със смесено участие се създават между държавата, общините, юридически и физически лица или между някои от тях.

(2) Отношенията между страните по ал. 1 се уреждат с учредителния акт.

Чл. 12. Частните културни организации и организациите със смесено участие участват равнопоставено с всички останали в конкурсите за субсидия по творчески проекти и програми при условията и по реда на този закон.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2006 г., доп., бр. 106 от 2006 г.) Държавни културни институти са и училищата по изкуствата и училищата по културата. Те осигуряват професионалната подготовка и обучението в областта на изкуствата и културата и са под прякото управление и методическо ръководство на министъра на културата, като се финансират от бюджета на Министерството на културата.

Глава трета

ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ЗАКРИЛА НА КУЛТУРАТА

Чл. 14. (1) Министерството на културата провежда политика за закрила и развитие на културата в съответствие с функциите и правомощията си и при спазване принципите на този закон.

(2) Дейността по ал. 1 Министерството на културата осъществява чрез:

1. финансово подпомагане на културни инициативи, целеви програми, творчески проекти и други след провеждане на конкурси;
2. финансиране изцяло или частично от републиканския бюджет на културни институти;
3. осигуряване на условия за професионална подготовка и обучение на творци и специалисти в областта на културата и ръководството на средните училища по изкуство и култура;
4. развитие на международното културно сътрудничество с държавни, общински, частни и международни организации;
5. информационно осигуряване за участие в международни програми и фондове;
6. подпомагане дейността на организационни структури, създадени с цел осигуряване на заетост, професионална квалификация и насърчаване на самостоятелната дейност на работещите в областта на културата;
7. (нова - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) награждаване на български културни дейци за постигнати високи творчески резултати или принос в развитието и популяризирането на културата;
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) разработване на нормативни актове за осигуряване закрила на културните дейности и на творците.

(3) Министерството на културата осигурява публичност при разработването и провеждането на политиката си за закрила и развитие на културата чрез:

1. достъп до информацията за своята дейност по ред, определен от министъра на културата;
2. публикуване на ежегодни доклади за своята дейност и намерения в срок до 3 месеца след приключване на финансовата година;
3. срещи с творци, дейци на културата и експерти по актуални проблеми на културната политика.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 93 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) Министерството на културата създава и поддържа информационен регистър на културните организации и институти, които подават заявление за вписване в регистъра преди започване на дейността си.

(5) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) Организацията на творческата дейност в държавните културни институти, в държавните културни институти с национално значение, в българските културни институти в чужбина, както и критериите, условията и редът за осъществяване на дейността по ал. 2, т. 7, се определят с наредби, издадени от министъра на културата.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2000 г., отм., бр. 106 от 2006 г.).

Чл. 16. (1) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) При осъществяване на функциите си Министерството на културата се подпомага от обществено-експертни съвети и комисии, в които участват представители на творческите съюзи, на заинтересовани ведомства и организации, както и отделни творци и експерти.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) **Обществено-експертните съвети и комисии са консултативни органи, които се създават за определени културни направления и за определен срок със заповед на министъра на културата.**

(3) **Обществено-експертните съвети обсъждат важни и актуални въпроси в съответните направления, изразяват мнения и дават препоръки по тях пред ръководството на Министерството на културата, разглеждат и правят предложения по проекти и нормативни актове.**

(4) **Обществено-експертните съвети могат да изразяват мнения в случаи, когато определени произведения на изкуството и културата накърняват добрите нрави и морал, открито проповядват насилие, порнография, расова, религиозна и национална нетърпимост или застрашават развитието на подрастващите.**

Чл. 17. (1) **Българските културни институти в чужбина са държавни културни институти и се ръководят методически и финансово от Министерството на културата. Те се създават и осъществяват дейността си в съответствие с двустранни международни спогодби.**

(2) **Българските културни институти в чужбина популяризират националните културни ценности в съответните страни и съдействат за разширяване участието на Република България в различните форми на международно сътрудничество.**

(3) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г., доп., бр. 77 от 2012 г.) **Правоотношенията на директорите на български културни институти в чужбина, с трудови правоотношения по българското законодателство, възникват въз основа на конкурс съгласно Кодекса на труда за срок от 4 години. Директорите на българските културни институти в чужбина не могат да бъдат назначавани за повече от два мандата.**

(4) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) **Конкурсът се провежда след представяне на концепция за развитието на културния институт по ред, определен в наредбата по чл. 5, ал. 4.**

(5) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2006 г., доп., бр. 13 от 2010 г.) **Работниците и служителите в българските културни институти в чужбина се назначават от министъра на културата съгласно Кодекса на труда за срок от три години.**

Чл. 18. (1) **Общините формират и реализират своята политика за закрила и развитие на културата, като съчетават принципите на националната културна политика с местните условия и традиции.**

(2) **Общинският съвет приема решения за:**

1. финансиране на общинските културни институти от общинските бюджети;

2. определяне на стимулиращи за развитието на културните организации в общината размери на местните такси;

3. провеждане на конкурси за културни инициативи, творчески проекти, целеви програми и други, финансирани от общинския бюджет;

4. участие на общината в дружества за съвместна дейност, общински фондации и сдружения за осъществяване на културни дейности;

5. създаване, преобразуване и закриване на регионални културни институти със седалища в общината по реда на чл. 9, ал. 2;

6. отпускане на творчески стипендии за подпомагане на млади творци на културата;

7. учредяване на награди за принос и постижения в областта на културата;

8. подпомагане развитието на любителското изкуство, краезнанието и родознанието;

9. създаване на програми за съхраняване на народното творчество.

(3) При осъществяване на функциите си общините се подпомагат от обществено-експертни съвети и комисии, в които участват представители на творчески съюзи, на заинтересовани ведомства и организации, както и отделни творци и експерти.

(4) Обществено-експертните съвети и комисии са консултативни органи, които се създават за определен срок със заповед на кмета на общината.

(5) Обществено-експертните съвети дават мнения и оценки за дейността на общинските културни институти, регионалните културни институти, за съчетаване на принципите на националната културна политика с местните условия и традиции, за определени произведения на изкуството и културата, които могат да увредят душевното здраве на децата и младежите.

Глава четвърта

ЗАКРИЛА НА НАЦИОНАЛНАТА КУЛТУРНА ИДЕНТИЧНОСТ И ДУХОВНИ ЦЕННОСТИ

Чл. 19. За стимулиране на творци и изпълнители на произведения, свързани с българската история и традиции, се учредява годишна държавна награда, която се връчва от министър-председателя.

Чл. 20. За утвърждаване на духовните ценности на нацията и общочовешките норми и морал:

1. министърът на културата и генералните директори на Българското национално радио и Българската национална телевизия сключват всяка година договори за програми и предавания в областта на културата, включително и за телевизионни филми, радио- и телевизионен театър, като в договорите се определят задълженията на Българското национално радио и Българската национална телевизия по създаването, представянето и разпространението на културните ценности с приоритетно присъствие на високохудожествена българска продукция;

2. (изм. - ДВ, бр. 75 от 2002 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., бр. 50 от 2010 г.) министърът на културата, министърът на образованието, младежта и науката, министърът на отбраната и министърът на физическото възпитание и спорта внасят всяка година в Министерския съвет културно-образователни програми за децата и младежта, чието финансиране се предвижда в бюджетите на съответните ведомства.

Чл. 21. (1) Министърът на културата внася ежегодно в Министерския съвет културен календар за национални прояви и чествания на събития и бележити дейци. Тяхното финансиране се залага в бюджета на Министерството на културата за съответната година.

(2) Националният културен календар се приема от Министерския съвет

Чл. 22. (1) За популяризиране на националната култура при временен износ на ценни експонати от културно-историческото наследство и изкуствата съответната гаранция се поема от държавата чрез Министерството на финансите.

(2) Решението по ал. 1 за всеки конкретен случай се взема от Министерския съвет по предложение на министъра на културата.

Чл. 23. Визуални и звукови културни продукти с национално значение се съхраняват в Националната филмотека и Националната фонотека, които са държавни културни институти.

Глава пета

ФИНАНСИРАНЕ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 102 от 2012 г. , в сила от 1.01.2013 г.)

Раздел I

(Нов - ДВ, бр. 102 от 2012 г. , в сила от 1.01.2013 г.)

Финансиране на държавните културни институти в областта на сценичните изкуства

Чл. 23а. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2012 г. , в сила от 1.01.2013 г.) (1) Средствата от държавния бюджет за държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства в системата на Министерството на културата, включват средства за:

1. осъществяване на дейности в областта на сценичните изкуства;
2. реализиране на творчески проекти, финансирани от Министерството на културата на конкурсен принцип.

(2) Министърът на културата утвърждава методика (формули) за разпределение на средствата по ал. 1, т. 1. Утвърдените формули се прилагат от началото на бюджетната година и може да бъдат променяни при изменение на бюджета на Министерството на културата.

(3) Формулите по ал. 2 се състоят от:

1. базов компонент, който включва средства, определени на базата на единни разходни стандарти, утвърдени от Министерския съвет за съответната група държавни културни институти, и броя продадени билети от съответния културен институт;
2. допълнителни компоненти, които отчитат спецификата на държавните културни институти.

Чл. 23б. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2012 г. , в сила от 1.01.2013 г.) Държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства, прилагат система на делегирани бюджети, която дава право на директора на културния институт да:

1. се разпорежда самостоятелно със средствата на института;
2. извършва компенсирани промени на утвърдените с бюджета му приходи и разходи, като уведомява за това Министерството на културата;
3. определя числеността на персонала и възнагражденията на служителите и работниците при спазване на нормите, определени в съответните нормативни актове.

Чл. 23в. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2012 г. , в сила от 1.01.2013 г.) Освен средствата по чл. 23а, ал. 1 министърът на културата включва в бюджетите на държавните културни институти за текущата година и разходи за сметка на:

1. установеното в края на предходната година превишение на постъпленията над плащанията на съответния държавен културен институт;
2. собствените приходи на държавните културни институти;
3. средствата, предоставени от общините по договори, сключени с Министерството на културата по реда на чл. 5, ал. 2;
4. средствата за реализиране на творчески програми и проекти, финансирани от Министерството на културата на конкурсен принцип;
5. средствата по други програми и проекти, бенефициенти по които са държавните културни институти.

Чл. 23г. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2012 г. , в сила от 1.01.2013 г.) За дейностите в системата на културата по решение на общинските съвети се предоставя правото на второстепенни разпоредители с бюджетни кредити с възможност да съставят бюджети.

Раздел II

(Загл. ново - ДВ, бр. 102 от 2012 г. , в сила от 1.01.2013 г.)

Финансово подпомагане на културата

Чл. 24. (1) Създава се Национален фонд "Култура".

(2) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) Националният фонд "Култура" е юридическо лице - второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на културата,

(3) Фондът подпомага развитието на културата, като набира, управлява и разходва средства, предназначени за провеждане на националната политика в областта на културата.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.)

(5) Министерството на културата осигурява условия за дейността на фонда.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) Органи на фонда са управителният съвет и изпълнителният директор.

Чл. 26. (1) Управителният съвет се състои от председател и 10 членове.

(2) Председател на управителния съвет е министърът на културата.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) В управителния съвет се включва по един представител на Министерството на културата, на Министерството на финансите и на Националното сдружение на общините в Република България, а останалите членове се назначават по предложения на творческите съсловни организации, на академичните институции в областта на културата, на организациите с нестопанска цел в областта на културата и на културни дейци.

(4) Членовете на управителния съвет се назначават със заповед на министъра на културата за срок две години.

(5) Член на управителния съвет може да бъде освободен преди изтичане на мандата му:

1. по негово искане;
2. при трайна фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от три месеца;
3. ако отпадне основанието за назначаването му;
4. след влязла в сила присъда за умишлено престъпление;
5. (нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г., изм., бр. 97 от 2010 г., в сила от 10.12.2010 г.) при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) при смърт.

Чл. 27. (1) Управителният съвет ръководи дейността на фонда. За целта приема:

1. правила за организация на работата си;
2. стратегия и програма за дейността на фонда;
3. решения за провеждане на конкурси за финансиране на културни инициативи, целеви програми, творчески проекти и др.;
4. годишен доклад за дейността на фонда;
5. (доп. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) решение за избор и освобождаване на изпълнителен директор;
6. структура на администрацията на фонда;
7. други решения, свързани с управлението на фонда.

(2) **Управителният съвет заседава в присъствието на две трети от състава си. Решенията се вземат с мнозинство от повече от половината от общия брой на неговите членове.**

(3) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) Освен ако в закон е предвидено друго, членовете на управителния съвет получават възнаграждение, което се определя със заповед на министъра на културата.

(4) Управителният съвет може да заседава и по искане на повече от половината негови членове.

Чл. 28. Председателят на управителния съвет:

1. свиква и ръководи заседанието на управителния съвет;
2. сключва и прекратява трудовия договор с изпълнителния директор по решение на управителния съвет.

Чл. 29. (1) Изпълнителният директор:

1. представлява фонда;
2. осъществява оперативното ръководство на фонда;
3. осигурява изпълнението на решенията на управителния съвет;
4. изготвя и внася в управителния съвет годишния счетоводен отчет;
5. подготвя и внася в управителния съвет годишен доклад за дейността на фонда и осигурява публикуването му.

(2) Изпълнителният директор не може да бъде член на управителния съвет. Той участва в заседанията на управителния съвет със съвещателен глас.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) Изпълнителният директор не може да:

1. упражнява търговска дейност или да е управител, търговски пълномощник, търговски представител, прокурист, търговски посредник, ликвидатор или синдик;
2. е член на орган на управление или контрол на юридическо лице с нестопанска цел, търговско дружество или кооперация;
3. упражнява свободна професия, с изключение на научна или преподавателска дейност или упражняване на авторски и сродни права.

(4) (Нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) Изпълнителният директор може да участва като представител на държавата или общината в органите на управление или контрол на търговските дружества с държавно или общинско участие в капитала или на юридическите лица, създадени със закон, за което не получава възнаграждение.

Чл. 30. (Попр. - ДВ, бр. 34 от 2001 г., отм., бр. 106 от 2006 г.).

Чл. 31. (1) Средствата по фонда се набират от:

1. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2005 г.) петдесет на сто от глобите по чл. 98в, ал. 2 от Закона за авторското право и сродните му права;
2. десет на сто от приходите от наеми, получавани от търговските дружества с държавно участие в областта на културата, като отчисленията се правят преди разделянето на наема между наемодателя и републиканския бюджет;
3. сумите по чл. 33, изречение първо от Закона за авторското право и сродните му права;
4. (изм. - ДВ, бр. 25 от 2011 г., в сила от 25.03.2011 г.) сумите по чл. 26, ал. 8, изречение второ от Закона за авторското право и сродните му права;
5. (отм. - ДВ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.);
- 5а. (нова - ДВ, бр. 74 от 2005 г., изм., бр. 84 от 2007 г.) петдесет на сто от глобите и имуществените санкции по чл. 54, 54а, 55, 56, 59, 60, чл. 61, ал. 2, чл. 61а и чл. 62, ал. 2 и 3 от Закона за административното регулиране на производството и търговията с оптични дискове, матрици и други носители, съдържащи обекти на авторското право и сродните му права;
6. (изм. - ДВ, бр. 55 от 2004 г., бр. 21 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г. относно чл. 34а от ЗПКМ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.) петдесет на сто от глобите и имуществените санкции по Закона за културното наследство;
7. санкциите по чл. 37;
8. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.) десет на сто от договорената цена за наема на експонати - движими културни ценности, собственост на държавата, включени в изложби извън страната;
9. сумите по чл. 33, ал. 4;
10. петдесет на сто от постъпленията от таксите по чл. 4, ал. 2, т. 4;
11. (нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) глобите по чл. 32 от Закона за народните читалища;
12. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) дарения, завещания и спонсорство от български и чуждестранни физически и юридически лица;
13. (предишна т. 12 - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) лихви по сметките на фонда;
14. (предишна т. 13 - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) субсидия, определена в Закона за държавния бюджет на Република България за съответната бюджетна година;
15. (предишна т. 14 - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет.

(2) Средствата от фонда се разходват за:

1. проекти и програми с национално, международно и общинско значение за създаване, съхраняване и разпространение на произведения на изкуството и културата, както и за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство;
2. научноизследователска дейност в областта на културата;
3. подпомагане на културни прояви и инициативи с национално и международно значение;
4. програми и проекти за разширяване на международната културна дейност;
5. програми и проекти за нови и експериментални форми на културна дейност;

6. програми и проекти за защита свободата на културни изяви на гражданите, в това число на етническите, религиозните и езиковите общности;
  7. образователни програми и проекти в областта на културата, усъвършенстване и развитие на структурата и качеството на образованието в областта на изкуството и културата;
  8. творчески стипендии за подпомагане на млади и на изтъкнати творци и на други млади специалисти в областта на културата със срок до 2 години;
  9. програми и проекти за проучване, опазване и популяризиране на културно-историческото наследство;
  10. програми и проекти за запазване и развитие на културата на българските общности в чужбина;
  11. програми и проекти за разширяване достъпа на деца и младежи до културни дейности;
  12. награди за високи постижения в областта на културата;
  13. програми и проекти за стимулиране на любителското изкуство;
  14. (нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) програми и проекти за подпомагане дейността на читалищата.
- (3) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.) Средствата по фонда се предоставят след провеждане на конкурс при условия и по ред, определени от министъра на културата.

Чл. 32. (Отм. - ДВ, бр. 106 от 2006 г.).

Чл. 33. (1) За получаване на средства от фонда могат да кандидатстват всички културни организации, включително и организации с нестопанска цел, както и отделни културни дейци.

- (2) Лица и организации, санкционирани по реда на чл. 37, нямат право да кандидатстват за средства от фонда.
- (3) Средствата от фонда се предоставят въз основа на сключени договори при условията на чл. 31, ал. 3.
- (4) Лицата, които разходват получените от фонда средства не по предназначение, ги възстановяват в пълен размер заедно с лихва, равна на основния лихвен процент на Българската народна банка, увеличен с 10 пункта.

Чл. 34. В срок три месеца след приключване на календарната година фондът публикува подробен доклад за своята дейност и намерения.

- Чл. 35.** (1) Физически или юридически лица и еднолични търговци могат да учредяват стипендии за обучение на ученици и студенти в български училища по изкуствата. Условията за получаване на стипендии се съгласуват със съответното учебно заведение.
- (2) Физически или юридически лица и еднолични търговци могат да обезпечават дейността на културните организации. Условията, при които се осъществява това обезпечаване, се договарят в писмена форма между страните.

Чл. 36. (1) Общинският съвет създава общински фонд "Култура" и приема правилник за неговата работа.

(2) Средствата от фонда се набират от:

1. средства, предоставени в изпълнение на целеви програми и проекти в областта на културата;
2. дарения, завещания и спонсорство от български и чуждестранни физически и юридически лица;
3. лихви по сметките на фонда;
4. други източници, определени с решение на общинския съвет.

(3) Средствата на фонда се разходват за:

1. осъществяване на проекти и програми в областта на културата;
2. подпомагане провеждането на културни прояви;
3. участие в съвместно финансиране с физически и юридически лица на културни инициативи с българско и международно участие;
4. подпомагане на любителското изкуство;
5. осигуряване на творчески стипендии за даровити деца и младежи.

Глава шеста

АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 37. (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.) Физическо и юридическо лице, което не изпълнява задължение по чл. 31, ал. 1, т. 2, 4 и 8, се наказва с глоба, съответно с имуществена санкция, в двойния размер на дължимата сума.

(2) При повторно нарушение глобата, съответно имуществената санкция, е в четворен размер на дължимата сума.

Чл. 38. (1) Актовете за установяване на нарушенията се съставят от длъжностни лица в Министерството на културата, упълномощени от министъра на културата.

(2) Наказателните постановления се издават от министъра на културата или от упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Култура" е дейността по създаването, проучването, разпространението и опазването на културните ценности, както и резултатите от тази дейност.
2. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.) "Културна ценност" е тази по смисъла на Закона за културното наследство.
3. (Изм. - ДВ, бр. 93 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г., доп., бр. 106 от 2006 г.) "Културна организация" е структура, създадена съгласно чл. 4, ал. 1 или учредена съгласно чл. 10, ал. 1, т. 1 и 2, чийто предмет на дейност е създаването, разпространението и опазването на културни ценности в областта на театъра, музиката, киното, аудиовизията, литературата, художествения превод, танца, цирка, пластичните изкуства, архитектурата, дизайна, фолклора, включително опазването на културно-историческото наследство.
4. "Творец" е лице, което създава и/или изпълнява произведения на изкуството.
5. "Любителско изкуство" е културна дейност, осъществявана от лице или от група лица, непрофесионално заети в областта на изкуството.
6. "Културно-историческо наследство" е съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет.
7. "Свободна професия" е професията на лица, упражнявана в областта на културата, която се осъществява самостоятелно и независимо.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В срок шест месеца от влизането на закона в сила:

1. Министерският съвет по предложение на министъра на културата приема актовете, посочени в този закон, за определяне статута на културните институти.
2. Министърът на културата подготвя и внася за одобрение в Министерския съвет проект на тарифа за таксите, които културните институти могат да събират.

§ 3. Заварените от този закон културни организации и институти в срок шест месеца от влизането на закона в сила подават заявления за вписване в информационния регистър на Министерството на културата.

§ 4. В Закона за паметниците на културата и музеите (обн., ДВ, бр. 29 от 1969 г.; изм. и доп., бр. 29 от 1973 г., бр. 36 от 1979 г., бр. 87 от 1980 г., бр. 102 от 1981 г., бр. 45 от 1984 г., бр. 45 от 1989 г., бр. 10 и 14 от 1990 г., бр. 112 от 1995 г., бр. 31 от 1996 г. - Решение 5 на Конституционния съд от 1996 г.; изм., бр. 44 от 1996 г., бр. 117 от 1997 г. и бр. 153 от 1998 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. Член 12 се изменя така:

а) досегашният текст става ал. 1 и в буква "а" накрая се добавя "и декларираните от Националния институт за паметниците на културата";

б) създава се ал. 2:

"(2) Редът за обявяване и деклариране по ал. 1, буква "а" се определя с наредба на министъра на културата."

2. В чл. 24 се правят следните изменения и допълнения:

а) досегашният текст става ал. 1;

б) създава се ал. 2:

"(2) За производство на стоки, етикети и дизайнерски решения, които носят изображение на паметник на културата, се издава разрешение от Министерството на културата, за което се събира ежегодна такса, чийто размер се определя с тарифа на Министерския съвет."

3. В чл. 34 числата "10 000" и "100 000" се заменят съответно с "50 000" и "1 000 000".

4. В чл. 35 думите "до 20 000" се заменят с "от 50 000 до 500 000".

§ 5. (В сила от 1.01.2000 г.) В Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта (обн., ДВ, бр. 120 от 1997 г.; изм., бр. 155 от 1998 г. и бр. 26 от 1999 г.) се правят следните допълнения:

1. В чл. 18 се създава т. 7:

"7. задължително участие на работещите без трудови правоотношения в творческите състави на драматични, музикални и куклени театри, филмови продукции, опери, балет, филхармонични, симфонични и камерни оркестри, хорове и фолклорни ансамбли."

2. В чл. 20, ал. 1 след думите "по трудов договор" се добавя "или от брутното възнаграждение на изпълнителите по чл. 18, т. 7".

3. В чл. 23, ал. 1 след думите "общите им събрания" се добавя "без трудови правоотношения в творческите състави на професионалните драматични, музикални и куклени театри, циркове, филмови продукции, опери, балет, филхармонии, симфонични и камерни оркестри, хорове и фолклорни ансамбли" и след думата "работодателят" се поставя запетая и се добавя "възложителят".

4. В чл. 67 се правят следните допълнения:

а) в ал. 3 след думите "по трудов договор" се поставя запетая и се добавя "както и артист-изпълнители, работили по трудов договор през съответната календарна година";

б) създава се ал. 4:

"(4) Право на парично обезщетение за безработица имат и безработните, работили без трудови правоотношения в творческите състави на драматични, музикални и куклени театри, филмови продукции, опери, балет, филхармонии, симфонични и камерни оркестри, хорове и фолклорни ансамбли, които се осигуряват или са подлежали на осигуряване за безработица за срок най-малко 4 от последните 12 месеца."

5. В чл. 69 се създава ал. 5:

"(5) Размерът на паричното обезщетение на лицата по чл. 67, ал. 4 е 60 на сто от полученото средно месечно възнаграждение, но не по-малко от 80 на сто от минималната работна заплата, установена за страната."

6. В чл. 71 се създава ал. 6:

"(6) Лицата по чл. 67, ал. 4 получават обезщетение за безработица за срок 6 месеца."

7. В чл. 72, ал. 1 се създава т. 7:

"7. работи по нови нетрудови правоотношения в творчески състав на драматични, музикални и куклени театри, филмови продукции, опери, филхармонии, симфонични и камерни оркестри, хорове и фолклорни ансамбли."

§ 6. (В сила от 1.01.2000 г.) В чл. 23, ал. 3 от Закона за корпоративното подоходно облагане (обн., ДВ, бр. 115 от 1997 г.; попр., бр. 19 от 1998 г.; изм., бр. 21 и 153 от 1998 г., бр. 12 от 1999 г.) се създават т. 13 и 14:

"13. размера на учредените и предоставени стипендии за обучение на ученици и студенти в българските училища по изкуствата;

14. размера на безвъзмездно предоставените средства за обезпечаване на дейността на културните организации в календарната година."

§ 7. (В сила от 1.01.2000 г.) В чл. 22, ал. 1 от Закона за облагане на доходите на физическите лица (обн., ДВ, бр. 118 от 1997 г.; бр. 35 от 1998 г. - Решение № 6 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 71 и 153 от 1998 г.) се създават т. 4 и 5:

"4. размера на учредените и предоставени стипендии за обучение на ученици и студенти в българските училища по изкуствата;

5. размера на безвъзмездно предоставените средства за обезпечаване дейността на културните организации в календарната година."

§ 8. Този закон отменя Указа за театрите (ДВ, бр. 145 от 1949 г.).

§ 9. Разпоредбите на § 5, 6 и 7 влизат в сила от 1 януари 2000 г.

§ 10. Изпълнението на закона се възлага на министъра на културата.

ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за паметниците на културата и музеите

(ДВ, бр. 55 от 2004 г., в сила от 1.01.2005 г.)

.....

§ 28. В срок 1 януари 2005 г. Министерският съвет приема, съответно министърът на културата издава наредбите по прилагането на закона.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за туризма

(ДВ, бр. 28 от 2005 г., в сила от 1.04.2005 г.)

§ 14. Подзаконовите нормативни актове по прилагането на Закона за закрила и развитие на културата, Закона за народната просвета, Закона за народните читалища, Закона за паметниците на културата и музеите, Закона за професионалното образование и обучение и Закона за филмовата индустрия, издадени от или съвместно с министъра на културата преди влизането в сила на този закон, запазват действието си.

.....

§ 21. Навсякъде в Закона за закрила и развитие на културата (обн., ДВ, бр. 50 от 1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г.; попр., бр. 34 от 2001 г.; изм., бр. 75 от 2002 г., бр. 55 от 2004 г.) думите "министърът на културата", "министъра на културата" и "Министерството на културата" се заменят съответно с "министърът на културата и туризма", "министъра на културата и туризма" и "Министерството на културата и туризма".

.....

ЗАКОН за изменение и допълнение на

Закона за закрила и развитие на културата

(ДВ, бр. 93 от 2005 г.)

.....

Допълнителна разпоредба

§ 4. Навсякъде в закона думите "министърът на културата и туризма", "министъра на културата и туризма" и "Министерството на културата и туризма" се заменят съответно с "министърът

Преходни и заключителни разпоредби

§ 5. (В сила от 1.01.2007 г.) Културните организации и институти, които осъществяват дейност на територията на Република България, но не са вписани в информационния регистър на Министерството на културата, подават заявление за вписване в срок един месец от влизането в сила на този закон.

§ 6. Параграфи 1, 2, 3 и 5 влизат в сила от 1.01.2007 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за туризма

(ДВ, бр. 94 от 2005 г., в сила от 25.11.2005 г.)

.....

§ 69. Подзаконовите нормативни актове по прилагането на Закона за закрила и развитие на културата, Закона за народната просвета, Закона за народните читалища, Закона за паметниците на културата и музеите, Закона за професионалното образование и обучение и Закона за филмовата индустрия, издадени от или съвместно с министъра на културата и туризма преди влизането в сила на този закон, запазват действието си.

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Закона за изменение и допълнение на Закона за закрила и развитие на културата

(ДВ, бр. 106 от 2006 г.)

§ 20. (1) Министерският съвет приема Националната стратегия за развитието на културата по чл. 2а в едногодишен срок след влизането в сила на този закон.

(2) Министърът на културата в срок шест месеца след влизането в сила на този закон издава наредбите по чл. 5, ал. 4 и по чл. 14, ал. 5.

ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за допълнение на Закона за закрила и развитие на културата

(ДВ, бр. 13 от 2010 г.)

§ 2. Заварените към влизането в сила на този закон трудови правоотношения за неопределено време на директорите на държавни културни институти, включително тези, възникнали въз основа на конкурс съгласно Кодекса на труда, се запазват до обявяването на конкурс за съответната длъжност при условията и по реда на чл. 5, ал. 3, чл. 7, ал. 4 и чл. 17, ал. 3, но не повече от 6 месеца от влизането в сила на този закон.

§ 3. Заварените към влизането в сила на този закон трудови правоотношения на работниците и служителите в българските културни институти в чужбина се запазват до изтичане на сроковете им.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за закрила и развитие на културата

(ДВ, бр. 77 от 2012 г.)

§ 5. Заварените към влизането в сила на този закон безсрочни трудови правоотношения на директорите на държавни, общински и регионални културни институти се запазват до обявяването на конкурс за съответната длъжност при условията и по реда на този закон и Кодекса на труда, но не повече от 6 месеца от влизането в сила на този закон.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за държавния бюджет на Република България за 2013 г.

(ДВ, бр. 102 от 2012 г., в сила от 1.01.2013 г.)

§ 77. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

§ 78. Законът влиза в сила от 1 януари 2013 г. с изключение на параграфи 61, 68 и 73, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".